

ÅRSPLAN 2018 – 2019



Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2-3
Lover, planens hensikter, målgrupper	4
Barnehagens verdigrunnlag og visjon	5
Torp Høymyr-sangen.....	6
Barnehagens formål og innhold, arbeidsmåter	
Omsorg, tilknytning og trygghet.....	7
Voksenrollen	8
Lek	9
Danning	11
Læring	12
Sosial utvikling	13
Barns medvirkning	13
Språk	14
Fagområdene	
Kommunikasjon, språk og tekst	15
Kropp, bevegelse, mat og helse	17
Kunst, kultur og kreativitet	19
Natur, miljø og teknologi	20
Antall, rom og form	22
Etikk, religion og filosofi	23
Nærmiljø og samfunn	24
Barnehagens digitale praksis.....	25

Barnehagens organisering

Ansvar og roller, styret og SU	26
Avdelinger; barnegrupper og personale.....	27

Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet	27
Planlegging, vurdering og dokumentasjon.....	28

Samarbeid

Mellom barnehage og hjem	30
Med andre	30

Overganger

Til barnehagen, innad i barnehagen	32
Til skolen	33
Stjernegruppa.....	34

Barnehagens årshjul 2018-2019

35

Avdeling Bamsen.....36-37

Avdeling Stubben.....38-40

Avdeling Marka.....41-43

Revehiet.....44-47

INNLEDNING

LOVER OG PLANVERK VIRKSOMHETSPLANEN BYGGER PÅ

Torp Høymyr Barnehage drives i samsvar med «Lov om barnehager». «Rammeplan for barnehage» fastsetter utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehagens formål er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme deres behov for læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Vi skal sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, og legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap.

Barnehagen bygger på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, forankret i menneskerettighetene (FN's barnekonvensjon)

Asker kommune gir også føringer gjennom sin «Strategi for kvalitet i oppvekst 2025».

Alle barn og unge i Asker skal ha muligheten til å bli sett, satt krav til og oppleve gleden av å lykkes med noe.

Barn, unge og deres familier skal gis hjelp og bistand til riktig tid, på rett stad, med riktig hjelp og så tidlig som mulig.

Kommunen er lokal tilsynsmyndighet og fører tilsyn med alle barnehager i kommunen.

PLANENS HENSIKTER, MÅLGRUPPER

Årsplanen viser hvordan vi her i barnehagen fortolker og oppfyller kravene i rammeplanen. Den skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling videre.

Den har to viktige funksjoner:

Den skal være et arbeidsredskap for personalet og et utgangspunkt for samarbeidet med foreldrene. Den skal bidra til å styre og vurdere det som foregår i barnehagen.

Den skal gi konkret og profesjonell informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og interesserte utenfor barnehagen.

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG OG VISJON

Vi skal møte hvert enkelt barns behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse ut fra deres forutsetninger.

Vi skal sikre at alle barna inkluderes – alle barna får ta del i og medvirke i fellesskapet.

Personalet er tilstede for barna, lytter og viser gjensidig respekt. Personalet har kompetanse og evne til å se og forstå hva som skjer, og handle ut fra det – til beste for barna.

Barndommen i barnehagen skal preges av trivsel, vennskap og lek.

Torp Høymyr Barnehage skal gi hvert barn et mangfold av muligheter, slik at det kan utvikle seg og bli «den beste utgaven av seg selv».

Barnehagen skal fremme barnas fysiske og psykiske helse, og bidra til livsglede, mestring og følelse av egenverd.

Barnehagen skal støtte barn i å mestre motgang, og håndtere utfordringer.

«Tidlig innsats» settes inn om enkeltbarn i kortere eller lengre perioder har behov for ekstra tilrettelegging.

Visjonen vår forteller hva som er viktig for oss i hverdagen: **«ALLE MED FRA START»**





Torp Høymyr-sangen



*Kom og bli med inn
Det her er barnehagen min
Jeg har venner overalt
Vi leker både høyt og lavt
Og dette er min verden
mens du er på jobb
Det er her vi starter ferden
Her vokser vi opp*

På Torp Høy- Høy -Høymyr
Har vi det gøy – gøy -gøy så tida flyr
På Torp Høy- Høy -Høymyr
Har vi det gøy – gøy -gøy så tida flyr
Vi har det tipp topp – tommel opp
Vi har det tipp topp tipp topp hipphetihopp
Vi har det tipp topp tommel opp, oooh – oooh
Mens du er på jobb!

*Alle med fra start
Vi får superdupermegafart
Og nå suser vi av sted
Vi tar huska opp til stjernene
Og dette er min verden
mens du er på jobb
Det er her vi starter ferden
Her vokser vi opp*

Ref

*Vil du synge litt så syng med meg!
Og vil du danse litt, så dans i vei!
Er du med? EN-TO-TRE!*

Ref

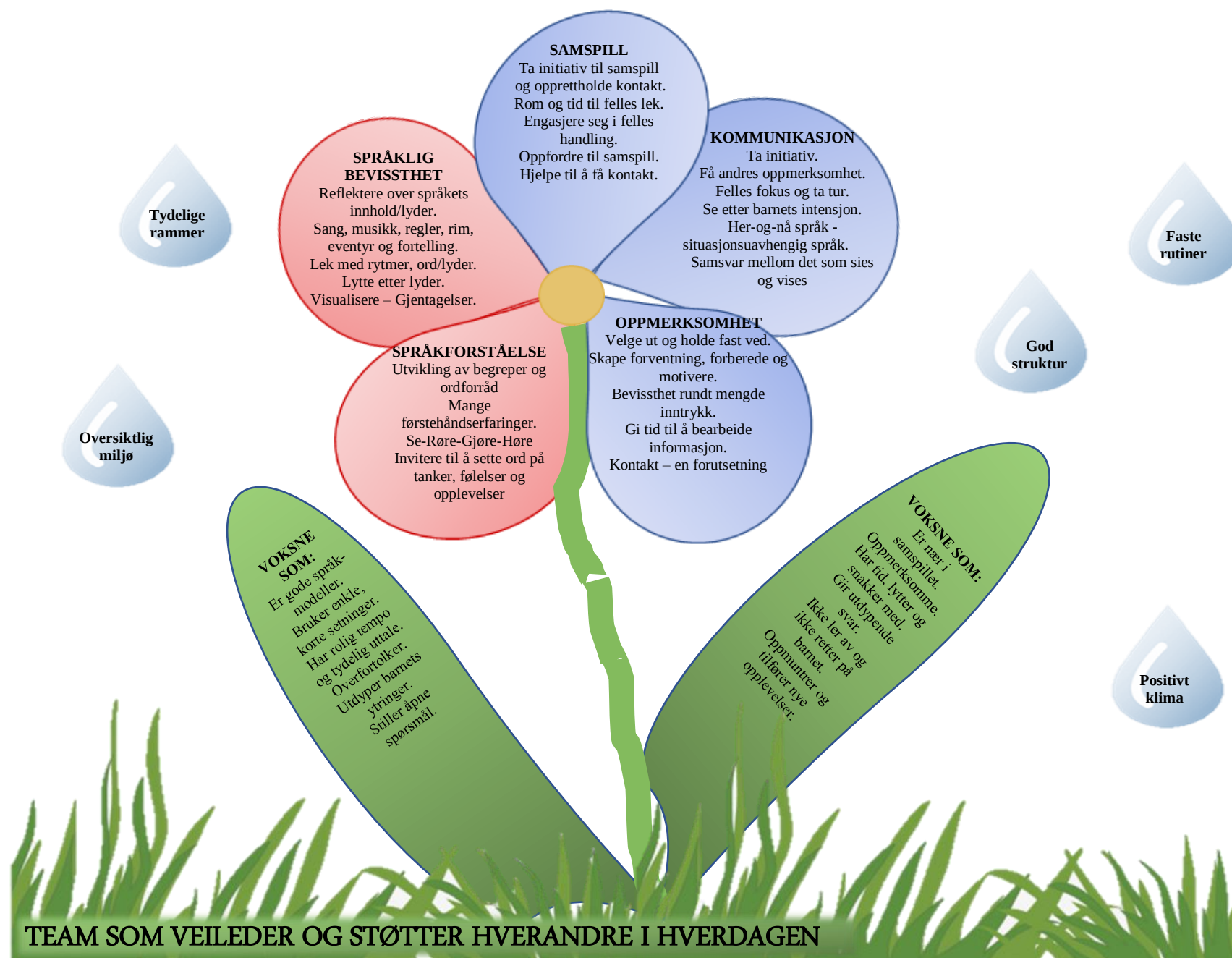
OMSORG, TILKNYTNING OG TRYGGHET

Vår største oppgave i barnehagen er å gi barna den omsorgen de trenger for å utvikle seg og sin selvstendighet. Alle barn har behov for å bli sett og forstått, få fysisk kontakt og en hjelpende hånd i rutinesituasjoner i løpet av dagen. Dette er grunnlaget som må legges, for at trygghet og trivsel skal utvikles utenfor barnas hjem. Når barn opplever forandringer som flytting, skilsmisse, sykdom eller dødsfall kan behov for ekstra oppfølging og omtanke øke. Vi i barnehagen følger med for å se og forstå signaler som skal tolkes og bearbeides. Gjennom varme, anerkjennende, forutsigbare og trygge voksne skaper vi tillitsfulle relasjoner med hvert enkelt barn vi møter. Vårt barnesyn gjennomsyres av likeverd.

1-2 år	2-3 år	3-6 år
Vi bruker den tiden som trengs til å bli kjent med hvert barns personlighet og individuelle behov av nærhet, trygghet og omsorg. Vi ivaretar hvert enkelt barns primærbehov med respekt og anerkjennelse. Det skapes gode og trygge relasjoner i lek og samhandling med hvert enkelt barn. Vi møter hvert enkelt barn, hver morgen, med interesse og fokus slik at gode rutiner skapes for trivsel og forutsigbarhet.	Vi har en sensitiv holdning overfor hvert barns situasjon i liv og utvikling og viser spesielle hensyn hvis det trengs. Vi er oppmerksomme på hvert enkelt barn sitt behov for ro og hvile. Vi introduserer barna for forskjellige matretter slik at alle får utvikle sin smaksans i eget tempo. Vi er modeller for gode omsorgssituasjoner og gir rikelig med ros til barna når de viser empatiske handlinger overfor andre barn.	Vi oppmuntrer barna til å hjelpe, trøste hverandre når de ser andre har behov for det. Vi veileder og støtter barna under måltider, hygiesituasjoner og garderobesituasjoner ved å fokusere på mestringsfølelsen, som gir en god utvikling av selvstendighet. Vi respekterer barnas egne uttrykk for behov av hjelp og omsorg Vi er lydhør for forandringer i barnas liv og legger til rette for bred oppfølging hvis det er behov for det i perioder.

Aldersinndelingen er ikke eksakt, men cirka - det flyter over i hverandre. Vi vil vise at det er progresjon i arbeidet etter hvert som barna bli eldre.

VOKSENROLLEN



LEK I BARNEHAGEN

Barnehagen er en arena der leken skal få stort spillrom og der en atmosfære av inkludering råder. Barna skal få mulighet til å bearbeide erfaringer gjennom lek, og vi voksne skal observere, stimulere og analysere leken slik at den alltid går i riktig retning og beriker barnas utvikling. I den aktive voksenrollen kan vi justere barnas atferd, forebygge mobbing, være gode modeller og brobyggere. Vi legger til rette for et trygt og godt lekemiljø der fantasi og kreativitet står i sentrum. Våre lekeobservasjoner er et grunnlag for planlegging av aktiviteter, gjennomføring av samtaler og andre tiltak. Lekens forskjellige utviklingsstadier må være i fokus slik at barna får rom til å leke på det nivået de befinner seg på og dermed får et grunnlag av ferdigheter i språk og sosiale samspill til videre progresjon. Barna skal oppleve glede og mestring i leken. Leken skal styrke identitet og selvfølelse.

1-2 år	2-3 år	3-6 år
Vi legger til rette for lek i små grupper etter interesse og behov. Vi støtter utviklingen av samspill og innhold. Den voksnes rolle er å sette i gang lek, være tilstede, engasjere, inspirere og være gode modeller. Vi legger til rette med godt lekemateriell, skaper inspirerende lekemiljøer inne og ute. De voksne introduserer imitasjonslek, «late som» lek der barna bearbeider opplevelser som f.eks å spise, ta avskjed, sove.	Sette av tid til spontan lek som kan vare over tid, inneholde flere momenter av roller, utkledding, samarbeid og bearbeidelse av barnas egne opplevelser/fantasi. Språket skal brukes mest mulig i leken. Den voksne skal fremme barnas evner til positiv kommunikasjon, dele med andre, vente på tur og utvikle flere lekerelasjoner som styrker fellesskapsfølelsene Vi fokuserer på sanser og følelser og veileder barna i alle lekesituasjonene. Barna skal stimuleres til aktiv allsidig lek i uteleken. Konstruksjonsleken stimuleres og utvikles i samarbeid med de voksne.	Fremme barnas egne lekeinitiativ, utvikle dem og gi dem læringsinnhold. Arbeide med konfliktløsning og bygge broer mellom situasjoner og barn. Inspirere til fantasi og humor. Legge til rette for lek som varer over lang tid, der barna kan fordype seg og der det er plass for mange individer og ideer. Legge til rette med alderstilpasset, variert lekemateriell og la barna være med å bestemme hva slags lekemateriell de ønsker å leke med. I uteleken skal barna få større utfordringer som skal fremme fantasi og glede. Skogen blir en lekearena der fysisk aktivitet fremmes via motorisk lek. Vi trener på regellek med turtaking i større grad.



DANNING

«Danning skal sette barna i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne.» (jfr. Anne Schjelderup)

I dannelsingsprosessen er det viktig å gi barna en positiv selvforståelse for at de gjennom den skal kunne forstå seg selv og andre. For å få denne positive selvforståelsen må hvert enkelt barn føle og oppleve at det er en viktig del av gruppa, fellesskapet, avdelingen og barnehagen. At barnet kjenner det blir savnet når det ikke er tilstede.

Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger i samspill med omverdenen, det vil si i samspill med det fellesskapet barna er en del av.

1–2 år	3–4 år	5–6 år
- Barnet skal bli møtt av tilstedeværende voksne i barnehagen. - De voksne skal legge til rette for at barnet får knytte gode, nære relasjoner til tilknytningspersonen og til de andre voksne på avdelingen. - Barnet skal oppleve et gjensidig samspill med turtaking hvor barnets initiativ, uttrykk, blikk, følelser og motorikk er utgangspunktet for samspillet. - Barnet skal oppleve å være en del av fellesskapet på avdelingen ved å bli møtt på en positiv måte om morgenen, ha sin faste plass i garderoben og under måltider osv. - Barnet vil etter hvert øve på sosiale ferdigheter som å dele, vente på tur og vise omsorg overfor andre. - De voksne skal veilede barnet i å øve på å sette grenser for seg selv og respektere andres grenser.	- Personalet skal «se» barnet og gi en positiv velkomst når det kommer om morgenen. - De voksne skal oppmuntre barna til å møte hverandre med et «hei» når de kommer og et «ha det» når de går. - Barnet skal kjenne at det er en del av gruppa og oppleve at det er savnet når det ikke er tilstede. - Barnet skal trygges på at det er betydningsfullt og viktig i seg selv. - Personalet skal støtte barnas initiativ i forhold til fellesskapet og synliggjøre positive handlinger og utsagn som kommer andre/alle til gode. - De voksne skal lytte til barna, følge opp deres initiativ og la deres synspunkt være med å forme innholdet i barnehagen. - Medvirkning	- Personalet må være tilstede og kunne veilede når barna trenger støtte i sosiale sammenheng (dele, vise omsorg, turtaking, respekt). - Snakke med barna om likheter og ulikheter, om at vi som mennesker er forskjellige og vektlegge det positive ved at alle er forskjellige. - La barna få hjelpe til med hverdagsoppgaver, bidra i det daglige til glede for fellesskapet. - De voksne skal legge til rette for felles opplevelser som styrker fellesskapet. - Tilstedeværende voksne som undrer seg sammen med barna, stimulerer til samtale og refleksjon for gjensidig læring. - Reflektere sammen med barna og gi dem en begynnende forståelse for at vår måte å leve på har noe å si for kommende generasjoner (bærekraftig utvikling).

LÆRING

Når vi lærer, foregår det en endring i oss, vi oppdager nye sammenheng og får en ny forståelse. Læring skjer i alle daglige situasjoner og på alle (utviklings)områder i et samspill mellom barn, voksne og miljø. Rammeplan for barnehager sier at: «I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre». I barnehagen foregår læring formelt (for eksempel i samlingstund eller gjennom skoleforberedende oppgaver for de eldste barna) og uformelt (for eksempel barn i mellom eller i «her og nå» - situasjoner). Læring kan foregå i fellesskap for hele barnegrupper, i mindre grupper eller en til en.

Læring skjer i leken og i voksenstyrte aktiviteter, og i reflekterende samtale med voksne.

«Et trygt og godt leke – og læringsmiljø bidrar til positiv læring og utvikling for det enkelte barn.» (Asker kommunes «Forventninger til barnehagene»)

1–2 år	3–4 år	5–6 år
• Vi skal gi alle små barn omsorg og nærhet, slik at barna opplever trygget til å bruke hele kroppen og alle sansene i sine læringsprosesser. • Avdelingen skal tilrettelegge for et stimulerende miljø ved å sørge for nok tumleplass uten for mange møbler. Vi skal oppholde oss mest mulig på gulvet der lek og aktiviteter foregår. Lekematerialet skal være lett tilgjengelig og tilpasset små barn.	• Personalet skal være lydhøre for og oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner inne og ute. • Ved å ta utgangspunkt i barnas interesser, legger personalet til rette for barnas innflytelse/medvirkning på egen hverdag. • Barna skal møte et stimulerende miljø som gjør dem nysgjerrige og aktive i forhold til egen læring. • Støtte barna i deres undring, undre seg sammen og stille åpne spørsmål (f.eks «Hva skjer hvis...?») • De voksne skal være tilstede for å kunne undre seg sammen med barna, stille åpne spørsmål, reflektere og søke kunnskap gjennom fagbøker og digitale verktøy	• Gjennom skoleforberedende aktiviteter, skal personalet legge til rette for at barna får kjennskap til former og tall, bokstaver og språkllyder, brannvern og trafikkopplæring. • De voksne skal være tilstede for å kunne undre seg sammen med barna, stille åpne spørsmål, reflektere og søke kunnskap gjennom fagbøker og digitale verktøy • Personalet skal sørge for felles opplevelser utenfor barnehagen som stimulerer til læring f.eks sommertur, tur til sykkelparken, skiskole, svømmeopplæring, avslutningstur m/overnatting.

SOSIAL UTVIKLING

I barnehagen møtes barn og voksne i en travel hverdag. Vi har alle ulike sosiale forutsetninger og utfordres i et daglig samspill der vi trener våre sosiale ferdigheter og utvikler **sosial kompetanse** (Kari Lamer).

Vi voksne skal være gode rollemodeller for barna. Vårt hovedmål er at barna skal lære seg å samhandle positivt med hverandre og de voksne, etablere gode relasjoner samtidig som de skal utvikle en god selvfølelse og et godt selvilde. Resultatet blir et styrket felleskap.

En god sosial kompetanse forutsetter språklige og motoriske ferdigheter. Kommunikasjonen foregår både verbalt og nonverbalt gjennom lek og sosialt samspill. Barna imiterer hverandre og oss voksne i det daglige livet.

Barna trenger noen grunnleggende ferdigheter for å skaffe seg sosial kompetanse:

Når barna setter seg inn i andres roller, ser ting fra en annen synsvinkel, kjenner innlevelse og respekterer andres synpunkter utvikler barna **empati**.

Når barna får mulighet til å vise omsorg, hjelpe, støtte, oppmuntre og inkludere andre barn i f.eks lek, utvikler de **prososial atferd**.

Når barna trener på selvregulering, utsettelse av egne behov, håndterer konflikter og tar kontroll over tanker og følelser utvikler barna **selvkontroll**.

Når barna tar initiativ, hevder egne meninger, gir uttrykk for uenighet og aksepterer hjelp fra andre utvikler de **selvhevdelse**.

Når barna kan slappe av i et godt felleskap, forstår lekesignaler, aksepterer regler som f.eks turtaking kan barna oppleve **glede og humor**.

I barnehagen skal barna lære seg å ta kollektive og individuelle hensyn, tilpasse seg normer og regler, vise ansvarlighet, hensyn og respekt for sine medmennesker. Gjennom disse sosiale verktøy skal vi voksne være gode rollemodeller og hjelpe barna til å samarbeide, forebygge mobbing og et negativ psykososialt miljø.

BARNES MEDVIRKNING

Alle barn har rett til medvirkning i egen hverdag. Barnehagen skal legge til rette og oppmuntre til at barna uttrykker seg ut fra individuelle forutsetninger og behov.

Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modning.

I barnehagen må vi voksne være bevisste på store og små barns ulike uttrykksformer. Vi må ivareta synspunkter og forslag, observere og lytte til barna, ta barnas interesser på alvor og være åpne for fleksibilitet i planer og dagsrytme. For å kunne ivareta barns rett til medvirkning vil vi ta i bruk prosjektarbeid som metode. Gjennom en estetisk og multimodal tilnærming ønsker vi å gi alle barn muligheter for ulike handlingsrom og uttryksmåter. I prosjektarbeid har barns fantasi, kunnskap, hypoteser, interesser, utsagn og spørsmål en verdi og skal lede an i det pedagogiske innholdet. Barna skal få være aktive deltakere og deres kompetanse skal anerkjennes. Prosjektarbeid er prosessorientert, det vil si at vi voksne

skal være åpne for, og ha fokus på det som dukker opp underveis. Barna skal få mulighet til å fordype seg i temaer som opptar dem, få gode førstehåndserfaringer og opplevelser slik at det pedagogiske innholdet blir meningsfullt for dem.

Barna skal ikke overlates noe overgripende ansvar men oppmuntres til å delta i enkle hverdagsoppgaver, styre innhold i samlinger, bestemme turmål, ha ønsker til innkjøp osv.

Gjennom samtaler under samlinger, måltider, møter og intervjuer skal barna øve på gjensidig lytting, anerkjenne alles stemme og skape et miljø av rettferdighet og demokrati.

SPRÅK

Barnas språkutvikling er et viktig satsingsområde i barnehagen vår. De språklige ferdighetene er helt sentrale for barnas utvikling, og det er viktig å gi barna gode utviklingsmuligheter så tidlig som mulig i livet.

Vi er opptatte av å skape et godt språkmiljø, og bruker mye tid på aktiviteter som stimulerer språkutviklingen, som høytlesning, rim, regler, sanger, samtaler, regelleker og spill. Ofte har vi samlingsstunder med eventyr og fortellinger visualisert med konkrete eller bilder på flanellograf. De minste kommuniserer med kroppsspråk, blikk og gester, og er prisgitt de voksnes tolkningsevne og vilje til å forstå hva barna prøver å uttrykke. Vi voksne snakker tydelig, langsomt, benevner og utvider barnas språk. Etter hvert kommer mer forståelige ett-ords-ytringer, deretter kortere setninger. Barna øker sin språkforståelse, og bruker etter hvert flere og flere ord i sitt aktive ordforråd. De lærer seg å uttale språklyder, få med seg stavelsene i ordene, tilegner seg grammatikk og ordbøyingens mønster, lærer seg å fortelle, holde en samtale og oppmerksomhet gående over lengre tid, ta tur, holde seg til temaet og rette opp i misforståelser. Ved å jobbe med rim regler og sanger, øker vi bevisstheten rundt språkets uttrykks- og de forskjellige språklydene, noe som er viktig for avkoding av skriftspråket når barna senere begynner på skolen. Med større barn følger vi også opp barnas interesse for skriftspråket, stimulerer til lekeskriving, og i Stjernegruppa gir vi dem etter hvert kjennskap til bokstavene og bokstavlydene.

Utviklingen vi ser innenfor barnehageløpet er enorm. Barna veksler mellom langsomme og raske språkutviklingsforløp, og det er stor variasjon fra barn til barn. TRAS (Tidlig Registrering av Språk) er et arbeidsverktøy hvor vi følger med på barnas samspill, kommunikasjon, oppmerksomhet, språket de selv produserer (ord- og setningsproduksjon og uttale) språkforståelse og språklige bevissthet (evnen til å reflektere over språket). Vi observerer barnas språkutvikling systematisk med TRAS minimum to ganger i året.

Observasjonene foregår først og fremst i naturlig lek og samspill, og kan hjelpe oss å se om det er barn i gruppen som trenger ekstra støtte i sin språklige utvikling. I tillegg kan resultatene fortelle oss om det er enkelte språkstimulerende aktiviteter vi ansatte burde gjort mer av for hele barnegruppen.

TRAS-skjemaet følger med barnet videre til skolen, med mindre foreldrene velger å reservere seg mot dette.

For barn med annet morsmål enn norsk har barnehagen et tilpasset opplegg, med bruk av dagstavle, bildestøtte i daglige gjøremål og bruk av enkelte gode programmer for språkutvikling, som «Snakkepakken» (bøker, eventyr med konkrete, brettspill m.m.) og «Språkkista» (IPad).

Barnehagen har også god kompetanse på «Tegn til tale» som brukes på avdelinger der enkelte barn har behov for det.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

1-2 år	3-4 år	5-6 år
- Barna skal få mange førstehåndserfaringer; se, røre, høre, gjøre. - De voksne strekker seg langt for å tolke barnas intensjoner, lese deres kroppsspråk og blikk, og gjentar det de uttrykker med riktige ord. - Vi benevner og utvider barnas språk, og er opptatt av samsvar mellom det som sies og vises. - De voksne har øyekontakt med barna, bruker enkle setninger, snakker langsomt og tydelig. - Boksamtaler rundt enkle pekebøker som er tilgjengelige for barna. - De voksne gir barna kjennskap til sanger, eventyr og fortellinger gjennom konkrete. - De voksne gir rom og tid til felles lek, til å lytte og snakke med barna. Barna oppfordres til samspill og verbalt initiativ.	- Vi utnytter måltidene til felles samtaler rundt bordet der vi passer på at alle får slippe til verbalt. Barna oppmuntres til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål. - Lek og tøys med språket, rim og regler. - Sanger, eventyr, sagn og fortellinger i samlingsstunder. - De voksne bruker konkrete og bilder som visuell støtte til innlæring av ord og begreper. - Høytlesning i smågrupper og ved fruktmåltidene på ettermiddagene. - De voksne legger til rette for enkle brettspill-aktiviteter som billedlotto og memory. - Lydbøker i hvilestundene.	- Vi utnytter måltidene til å øve opp samtalekompetanse, som turtaking, det å holde seg til temaet over litt tid, rette opp i misforståelser. - Personalet stimulerer barna til økt språklig bevissthet og gjør dem oppmerksomme på språkets uttrykksside; lager rim, gjenkjenner språkllyder og lytter ut første bokstaven i ord. - Sanger med mer tekst og flere vers. - Regelleker, brettspill. - Godt utvalg av bøker tilpasset barnas alder, mindre bilder og mer tekst. - De voksne lar barna blir kjent med gåter og vitser, samt flere eventyr og fortellinger. - Personalet inkluderer barna i tekstsaking med voksne, f.eks. plakatskriving, dagsrapporter eller digitale presentasjoner. - De voksne stimulerer til lekeskriving i lek, (handlelister, brev osv.), og følger opp barnas initiativ til utforskning av skriftspråket. - Høytlesning i smågrupper og under fruktmåltidet, samt lydbøker i hvilestunder - Stjernegruppa jobber med et dramaprojekt, får kjennskap til bokstavene i alfabetet og øver på å skrive sitt eget navn..

OPPSKRIFT PÅ EN GOD SPRÅKSÅPE:
Mange nysgjerrige og lekende barn.
Engasjerte, observante og kunnskapsrike voksne.
Alle voksne benevner det de gjør.
Noen deler kreativitet.
Rom som inviterer til språklig aktivitet.
Stor tilgang på materiell og litteratur.
Mye tid til fortelling, dialog og aktiv deltakelse.
Utallige møter med spennende og nye ord.



Man rører så inn litt språklig bevissthet, før man blander det hele med en god porsjon med undring, lek og fantasi.
Til slutt tilsetter man en stor dose humor og språkglede.
Når så dette har stått over natten, er språksåpa klar til å brukes.
Såpa skal ikke spares på, men brukes hver dag i mindre og større doser.
Bevisste voksne tilpasser dette for hvert barn, slik at dosen med språksåpe blir akkurat passe.

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

1-2 år	3-4 år	5-6 år
• Vi legger til rette for allsidig bevegelseserfaring inne og ute året rundt. • Vi støtter og utfordrer barna i kroppslig lek, og anerkjenner deres mestring. Aktivt deltagende voksne er på gulvet med barna i deres kroppslige lek • De voksne gir barna varierte sanseopplevelser, lar dem se, smake, høre, røre, føle på, gjennom bruk av variert lekemateriell. • De voksne stimulerer barna til en positiv selvoppfatning, å bli kjent med og trygg på egen kropp og egne følelser. • Jevnlige turer utenfor barnehageområdet. • Vi voksne legger grunnlag for god hygiene for eksempel med vask av hender og ansikt. • Vi legger til rette for måltidsglede, fellesskapsfølelse, deltagelse og samtaler rundt matbordet. • Barnas behov for søvn/hvile skal dekkes i løpet av barnehagedagen, og de ansatte sørger også for en god balanse mellom aktivitet og rolige stunder i løpet av dagen.	• Barna gis kroppslige utfordringer både utendørs og inne, tilpasset barnets utvikling og interesser. • De voksne skaper gode og varierte bevegelsesmiljøer innendørs med f.eks. puter, myke baller, madrasser, tunneler, balansestokker, fallskjerm og rokkeringer. Utendørs får barna blant annet klatre, skli, huske, sykle, løpe, balansere, samt bruke fotballbanen. • Turdag ukentlig. I sommerhalvåret er turmålet ofte et sted i skogen. Både veien dit, trær steiner og stokker byr på fysiske utfordringer for alle. • Lek på fotballbanen. Turer tilpasses vær og føre. På vinteren tar vi ake/skiturer på jordet. • Barna tilknyttet Revehiet veksler på å være i Revehiet i toukersperioder. Disse ukene byr på mye fysisk aktivitet i naturen. Om vinteren går de på ski til og fra når det er snø til det, ellers går de. • De voksne stimulerer barna til å videreutvikle finmotoriske ferdigheter; øve på å mestre glidelåser, knapper og hemper under påkledning, perle med ulike typer perler, klipping, tegning, plastelina.	• Personalet legger opp til enkelte lengre turer i skogen/nærmiljøet på turdagene • Mere ski- og/eller skøyteaktiviteter vinterstid. Barna går på ski til og fra Revehiet når det er snø til det. • Mer bruk av fotballbanen. Vi introduserer barna for ballspill og regelleker som «Haien kommer» og «Stiv heks». • Personalet legger til rette for aktiviteter der barna får videreutviklet sine motoriske ferdigheter som kroppskontroll, balanse og koordinasjon, samt vurdere og mestre risikofylt lek. • De voksne legger i større grad opp til aktiviteter som krever mer av finmotorikken, som småperling, smålego, pluss-brikker, feste strikk under støvlene selv. Med de eldste øver vi på å tegne og skrive bokstaver, og veileder til riktig blyantgrep. • Vi snakker om menneskekroppen, det å kunne sette grenser for egen kropp, og respektere andres grenser. • Barna skal også få innsikt i produksjon av mat og erfaring med å smøre mat selv ved brødmåltider.

• Vi legger til rette for aktiviteter som stimulerer finmotorikken, som f.eks. plastelina og maling. • De voksne sørger for at barna får oppleve trivsel, glede og mestring ved å bevege seg.	• De voksne lar barna tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost. Sunn og variert mat serveres fra barnehagens eget kjøkken, og barna motiveres til å smake på alt. Varme måltider tre dager i uken. • Barna får en hvile- eller sovestund i løpet av barnehagedagen, alt etter barnets behov. • De voksne lar barna blir bedre kjent med ulike følelser og utvikle bevissthet om egne og andres grenser.	• Personalet sørger for hvile/roligere aktiviteter en del dagen. • Hygiene: Vi oppfordrer de eldste barna til å tørke seg selv på do.
--	---	--



KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

1-2 år	3-4 år	5-6 år
• Vi lar barna møte et mangfold av kunstneriske uttrykksformer i hverdagen, som musikk, dans, drama, litteratur og bildekunst. • Tilgang til gjenstander, rom og materialer som støtter opp om estetiske uttrykksformer, som utkleddningstøy, instrumenter og formingsmateriell. • Barna får eksperimentere med fingermaling, plastelina, papir og lim. • Vi introduserer barna for enkle barnesanger – både gamle gode og nyere musikk, enkle bevegelsessanger. Enkle fortellinger/eventyr. • Vi gjør fellessamlinger og fellesarrangementene i barnehagen til kunst og kulturopplevelser for alle barna, med musikk, sang, drama og tradisjoner.	• Personalet er lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, tar barnekulturen på alvor og støtter dem i å eksperimentere og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk (for eksempel ta tak i lek og tøys med ord eller spontansang og gjøre opptak, eller skrive sang). • De voksne gir barna tilgang til ulike typer formingsmateriell. • De voksne motiverer barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet. • I samlingsstunder får barna prøve rytmeinstrumenter og eksperimentere med lyder. De får erfaring med samspill, det å sammen følge en takt, spille sterkt eller svakt i varierende tempo. • Sanger med bevegelse/dans. • Skapende virksomhet ute: forming med snø, is, og naturmaterialer. Inne: klippe, lime, male, farge, perle, konstruere med ulike materialer. • Barna får bli kjent med et mangfold av faste tradisjoner, og får vite om bakgrunnen for de ulike merkedagene i kulturer representert i barnegruppen	• Årlig dramaprojekt med stjernegruppa. • Underholdningsinnslag på diverse høytids/merkedager. • Barna får utfolde seg mer selvstendig med tilgjengelig formingsmateriell. De eldste får prøve spikking, og snekring med sag og hammer under voksensyn. • De voksne tar tak i og videreutvikler barnas egne kreative prosesser, enten spontant i en her og nå-situasjon, eller som et større mer tidkrevende felles prosjekt; lage bok, felles kunst i stort format, veggtegnserie, hørespill, sang, drama, film/digitale presentasjoner/foto. • Personalet introduserer barna for sangleker som «Bro bro brille/Slå på ring». • De voksne samtaler med barna om deres og andres kunstneriske eller kulturelle uttrykk, som musikk, dans, bilder og tegninger, språk, film, arkitektur og design. • Vi bidrar til at kulturelt mangfold blir en berikelse for barnehagen, og løfter frem kulturelle uttrykk representert i barnegruppa.

NATUREN

Torp Høymyr barnehage ligger i nær tilknytning til skogen. Avdelingene i barnehagen tar ukentlige turer ut i naturen, hver avdeling har sin faste turdag. Noen dager drar hele avdelingen på tur, andre dager kan det være en mindre gruppe. Turene tilpasses barnas alder og utvikling, fra de yngste som tar en kort utflukt utenfor gjerdet til de eldste som går lengre turer i skogen.

Barnehagen har en naturgruppe, Revehiet, som holder til i et lite skogsområde, i gangavstand fra barnehagen. De eldste barna i barnehagen deltar i rullerende revegrupper.

Skogen er en lekeplass hvor barna får brukt kroppen allsidig. Gjennom bevegelse og grovmotoriske utfordringer blir de kjent med omverdenen og egen fysikk. Natur og ulendt terreng gir barna erfaringer og utfordringer tilpasset hver enkelt, noe som fører til at barna kan oppleve mestring på eget nivå.

Barna opplever naturen gjennom alle fire årstider og erfarer hvordan det er å være ute i allslags vær.

Skogen blir en arena for lek, utforskning og læring hvor nysgjerrige barn og voksne kan eksperimentere og undre seg sammen, få felles opplevelser og ny kunnskap.

Skogen innbyr til rollelek og barna bruker fantasi og naturmateriale i leken.

Barnehagen skal bidra til at barna utvikler respekt og en begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen og alt som lever der. Vi ønsker å gi gode naturopplevelser i håp om at barna ivaretar naturen også i fremtiden.



NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

1–2 år	3–4 år	5–6 år
- Barna skal få muligheter til å bruke sansene til å utforske omgivelsene inne og ute (se, berøre, smake, lukte, lytte). - De voksne skal jevnlig ta med barna på korte turer utenfor gjerdet (i vogn, på akebrett, krabbende, til fots). - Barn og voksne skal undre seg sammen over småkryp, meitemark, blomster og blad. - Barna skal få erfare naturen gjennom alle årstider, dvs. lek i sol, regn og snø. - På turer skal det legges til rette for lek med naturmateriale som pinner, stein og blad. - Barna skal erfare teknologi ved at de observerer voksne som bruker lysbrytere, elektrisk stellebord, vannsøylen med bobler og farge, cd - spiller, ipad, fotoapparat og mobil.	- Barna blir tatt med på turer i skogen hvor de bærer sekk med drikke og sitteunderlag. - Avdelingene planlegger turer gjennom hele året slik at barna får erfare naturen gjennom alle årstider, i all slags vær. - Barn og voksne skal undre seg sammen og de voksne skal stimulere til nysgjerrighet for småkryp, blomster og planter. - På turer skal barna få tilgang til insektglass og oppslagsbøker. - Barna skal få en begynnende forståelse for naturvern og sammen sørger vi for å rydde etter oss på turer i skogen. - På turer samler vi naturmateriale til formingsprosjekt. - Barna tas med på skiturer, aketurer og de får sin første tur på skøytebanen. - De voksne veileder barna i kildesortering på avdelingen. - Noen av barna har sitt første år i Revehiet med turpakket sekk og erfarer matlaging over bål, lunsj i lavvo og utedo. - De voksne legger til rette for eksperimenter med vann, lys og luft. - Barn og voksne bruker fotoapparat, pc, ipad og mobil for dokumentasjon og innhenting av fakta og kunnskap	- Barna er i Revehiet i perioder på to uker, gjennom hele året, i all slags vær. - Barna bærer egen sekk med skiftetøy, spiseutstyr og drikke. - De voksne legger til rette for at barna lærer navn på blomster, planter, trær, småkryp, fugler og dyr i skogen. - Barna skal få kjennskap til hvordan de kan se etter spor og finne ut hvilket dyr som har vært i nærheten. - Barna får kjennskap til at stein (bergarter) kan deles i tre hovedgrupper. - De voksne legger til rette for bruk av faktabøker, oppslagsverk og internett for å finne svar på barnas undring og spørsmål. - Vi skal veilede barna i å spikke med kniv, bruke tau, sag og hammer, klyve ved. - Barn og voksne skal tømme og klargjøre fuglekassene sammen. - Barna skal få muligheten til å gå på ski frem og tilbake til Revehiet vinterstid når det er skispor på jordet. - Det skal legges til rette for at barna får delta på ski - og svømmekurs når det er aktuelt. - Stjernebarna får en overnattingstur som avslutning på tiden i barnehagen. - De voksne legger til rette for eksperimenter med vann, lys og luft. - Barna skal få mulighet til å delta på ruskenaskjoner i nærmiljøet hvor de plukker søppel. - Barna skal få kunnskaper om bærekraftig utvikling

ANTALL, ROM OG FORM

1-2 år	3-4 år	5-6 år
• Vi lar barna oppdage og blir kjent med ulike geometriske former gjennom fysisk lek med byggeklosser, baller etc. • Personalet lar barna erfare størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse, som stor-liten, kort-lang, høy-lav. • Vi stimulerer barna til å oppdage matematiske sammenhenger som likheter og forskjeller, og tar tak i barnas interesser. • Vi introduserer barna for enkle telleregler og sanger med rytme. • Vi legger til rette for at barna gjennom kroppslig lek og bruk av sansene utvikler romforståelse. • Vi er bevisst hvordan vi aktivt bruker begreper som over, under, gjennom, bak, foran, opp, ned i lek med barna. • Bevisst bruk av fargenavn om klær, leker og annet i barnets miljø. • Innpasningspuslespill og puslespill med få brikker.	• De voksne retter barnas oppmerksomhet mot farger, mønster, motsetninger, likt og ulikt. • Personalet legger til rette for konstruksjonslek med forskjellige materialer som duplo, togbane, byggeklosser og magneter. Barna gis mulighet til tredimensjonal konstruksjon. • Barna gis erfaring med mål og vekt, tid og avstand. • Telleregler, -sanger, og fortellinger. • Puslespill med flere brikker, ut ifra barnets nivå. • Vi voksne beriker barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler. • Personalet inkluderer barna i praktiske gjøremål som borddekking, rydding og sortering. • Vi bruker naturmaterialer som inspirasjon til matematisk tenking.	• De voksne stimulerer barna til å lære å telle. Vi jobber med tall og mengder fra 1-10 i stjernegruppa. Barna får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på, for eksempel med tallbilder, terning, eller tallsymbol. • Telleregler, -sanger, og fortellinger. • Personalet lar barna oppdage hva som kjennetegner ulike geometriske former, og bruker riktige matematiske begreper i omtalen av dem. • Personalet legger til rette for å perle/mosaikk etter mønster. Barna tilbys også mer avanserte konstruksjonsleker som smålego, byggesett og jovobrikker. Puslespill med 20-30 brikker eller mer. • I voksenledet smågruppe brukes enkelte IPad-spill som stimulerer til matematisk tenkning. • Personalet involverer barna i utforskende samspill, og støtter deres nysgjerrighet, evne og utholdenhet i matematisk problemløsning.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

1-2 år	3-4 år	5-6 år
• De voksne lærer barna å vise omsorg for hverandre. • Barna motiveres til å hilse på hverandre og de voksne med navn. • Vi motiverer barna til å dele leker, og si takk. • Markering av høytider som jul og påske. Fellesarrangementer, formingsaktiviteter, sang og musikk med utgangspunkt i disse høytidenes tradisjoner. • De voksne trekker barna med i samtaler der vi undrer oss om det vi ser rundt oss. • De voksne veileder barna til å løse konflikter i leken, viser dem hvordan vi kan ta tur, dele, byttelåne osv.	• De voksne jobber med å styrke barnas sosiale kompetanse, veilede dem i kunsten å være sammen, leke sammen på en fin måte. • Aktive voksne følger med på barnas samspill, og at alle har noen å leke med. • For å forebygge mobbing er de voksne tydelige i å stoppe negativ atferd eller utestenging. • Barna lærer å si stopp, sette grenser og respektere andres grenser. • Barna motiveres til å være høflige mot hverandre og mot de voksne, feks si hei, hadet, takk for maten og spørre pent. • Personalet formidler kunnskap om livssyn og religioner representert i barnegruppa. • De voksne lytter til barnas spørsmål og bruker deres undring som utgangspunkt for filosofiske samtaler. • Vi markerer jul og påske, samt andre merkedager og tradisjoner i religioner og livssyn representert i barnegruppa.	• Personalet motiverer barna til å reflektere rundt egne valg og handlinger, samt konsekvensene av dem. F.eks; Hvordan opplever andre det jeg gjør? Hva kan jeg gjøre når jeg blir sint? • Sosiale øvelser for stjernegruppa i forkant av skolestart. Barna øver på å presentere seg med navn, hilse og fortelle litt om seg selv. • Barna skal lære respekt for alle mennesker. • De voksne gir barna kjennskap til bakgrunnen for feiringene av de kristne høytidene. Stjernebarna inviteres til krybbevandring i kirken før jul. I desember er julehøytiden utgangspunkt for mange tradisjoner og aktiviteter i barnehagen. • De voksne tar seg tid til filosofiske samtaler med barna i hverdagen, om liv og død, aldring osv. • Personale gir barna kjennskap til at det finnes mange måter å leve på i ulike familierelasjoner, og mange ulike syn på livet.

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

1-2 år	3-4 år	5-6 år
- Barna blir kjent med miljøet ute og inne i barnehagen. Introduksjonshefte med bilder fra hverdagen på avdelingen deles ut før oppstart. - Vi gir barna erfaringer med å påvirke egen hverdag, en begynnende erfaring med å bidra til barnehagens demokratiske lille samfunn. - Familiehuset - Sommertur	- Barna blir bedre kjent med nærmiljøet, turplassen i skogen og flere nye turmål. - Vi er med på Forut's barneaksjon, med materiale som gir innsikt i hvordan jevnaldrende barns liv i andre land kan være likt og ulikt vår egen hverdag. - De voksne er lydhøre for barnas ønsker og interesser, og lar dette sette preg i barnehagehverdagen. - Personalet er bevisst sitt ansvar når det gjelder å tilby gutter og jenter samme muligheter og aktiviteter. - Sommertur	- Personalet legger opp til turer i nærmiljøet (bibliotek, kirke, sykkelpark). Samtaler om hvor de forskjellige barna bor. - For stjernegruppa: Trafikkopplæring og brannvernopplegg med besøk på brannstasjonen. 17. mai-markering der barna lærer om bakgrunnen for nasjonaldagen. - De voksne gir barna innblikk i vår lokalhistorie f.eks. ved tur til museer i nærområdet. - Vi gir barna kjennskap til barns rettigheter i tilknytning til FN-dagen. Barna får erfaring med at det de gjør kan hjelpe barn i andre land. - Kjennskap til ulike familieforhold. - Kjennskap til samefolket og nasjonale minoriteter. - Sommertur og overnattingstur for stjernebarna. - Personalet lar de største barna få ta valg og ansvar i samsvar med deres modning/selvstendighet/ferdighetsnivå. Stjernebarna gis større muligheter til å påvirke egen barnehagehverdag.

DIGITAL PRAKSIS

"Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring."

- Rammeplanen 2017

Hos oss vil vi tilrettelegge for at barna tilegner seg en gryende digital kompetanse – definert av utdanningsdirektoratet som det å skape digitale produkter, kommunisere, innhente og behandle informasjon, samt å utvise digital dømmekraft. Vi ser også at den digitale praksisen kan bidra til å ta barnekulturen på alvor, fremme barns medvirkning, utjevne sosiale skiller og å forberede barna på skolehverdagen.

I Torp Høymyr Barnehage bruker vi ofte digitale verktøy til kunnskapssøk med barna. Med en ipad på avdelingen eller i tursekken er veien til kunnskap kort når barn kommer med spørsmål, enten det gjelder planter, dyr, småkryp, solsystemet, rett og slett alt mellom himmel og jord. I tillegg brukes ipad/pc til å skape digitale produkter sammen med barna, som filmer, bildepresentasjoner, (f eks fotofortellinger fra fellessamlinger, julespill, skogsturer) tekstdokumenter (plakater, invitasjoner, rekvisitter til rollelek) eller lydopptak. (Barnesang, hørespill).

Ipadene i barnehagen er utstyrt med flere læringsapper med en tydelig pedagogisk profil (språk, telling, sortering, mosaikk m.m.) I tillegg har vi kreative apper (tegneprogrammer, i-movie og creaza) og enkelte formidlingsapper som Spotify og Youtube (til avspilling av film, musikk og lydbøker).

Digitale verktøy hjelper også personalet å møte barnekulturen, det barna selv er opptatt av, enten det er å finne innspillinger/tekst på sanger barna nesten kan, finne ut hvordan vi skal brette en papirhatt eller perle en pokemonfigur av småperler. Dette skaper motivasjon og engasjement, og bidrar til barns medvirkning i praksis i hverdagen.

Personalet skal også gi barna en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. Barna skal vite at vi må spørre om lov før vi tar bilder av hverandre, og at man ikke kan dele hva man vil på nettet. Med de eldste barna er digital dømmekraft - kildekritikk, opphavsrett og personvern et tema. Er alt vi finner på internett sant?

Digitale verktøy brukes med omhu, og skal aldri dominere som arbeidsmåte. I barnehagen får barna kun bruke ipad i samarbeid med aktivt deltakende voksne, som et verktøy i arbeidet med de ulike fagområdene. Ipader og Pcer blir ikke brukt som ren underholdningskilde, men som en støtte i barns læringsprosesser, i lek og kreativitet.

BARNEHAGENS ORGANISERING

Barnehagen er et samvirkeforetak, og eies av de foreldre som har betalt inn barnehageandeler. Virksomheten er ideell, og har et ikke-økonomisk formål.

Årsmøte:

Årsmøtet består av alle andelseierne, og der velges representanter til styret.

Styret:

I henhold til samvirkeoven og barnehagens vedtekter skal barnehagen ha et styre. Styret er barnehagens øverste organ, og har ansvar for at barnehagen blir forvaltet tilfredsstillende i henhold til gjeldende lover og regelverk. Styret sitter med det formelle ansvaret for barnehagens drift, økonomi og personal.

Foreldrerådet:

I henhold til barnehageloven skal barnehagen ha et foreldreråd, bestående av alle foreldrene i barnehagen. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes interesser og bidra til samarbeid mellom barnehagen og foreldregruppen. De velger representanter til SU.

SU (samarbeidsutvalget):

I henhold til barnehageloven skal barnehagen ha et SU som skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. SU består av 3 foreldrerepresentanter og 3 personalrepresentanter. SU skal særlig være med å drøfte barnehagens ideelle grunnlag, og arbeide for å fremme kontakt mellom barnehagen og lokalsamfunnet.

Daglig leder:

Barnehagens styre ansetter en daglig leder til å lede den daglige driften av virksomheten; ansvar for det pedagogiske, personalansvar og administrativt ansvar.

Pedagogisk leder:

Ansvar for å lede det pedagogiske arbeidet; planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppene.

AVDELINGER; BARNEGRUPPER OG PERSONALE

Bamsen:

9 barn; 1 år. 2 ped.ledere og 1 barneveileder (3 årsverk)

Stubben:

14 barn; 2-3 år. 2 ped.ledere og 3 barneveiledere (4 årsverk)

Marka:

32 barn; 3-5 år. 2 ped.ledere og 2 barneveiledere (3,4 årsverk)

1 ekstra-hjelp 5 t pr dag, til ett barn med spesielle behov

Revehiet:

2 grupper (12 eller 14 barn fra Marka) rullerer; 2 uker ute, 2 uker inne. 1 ped.leder og 1 barneveileder (2 årsverk)

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENNPEDAGOGISKE

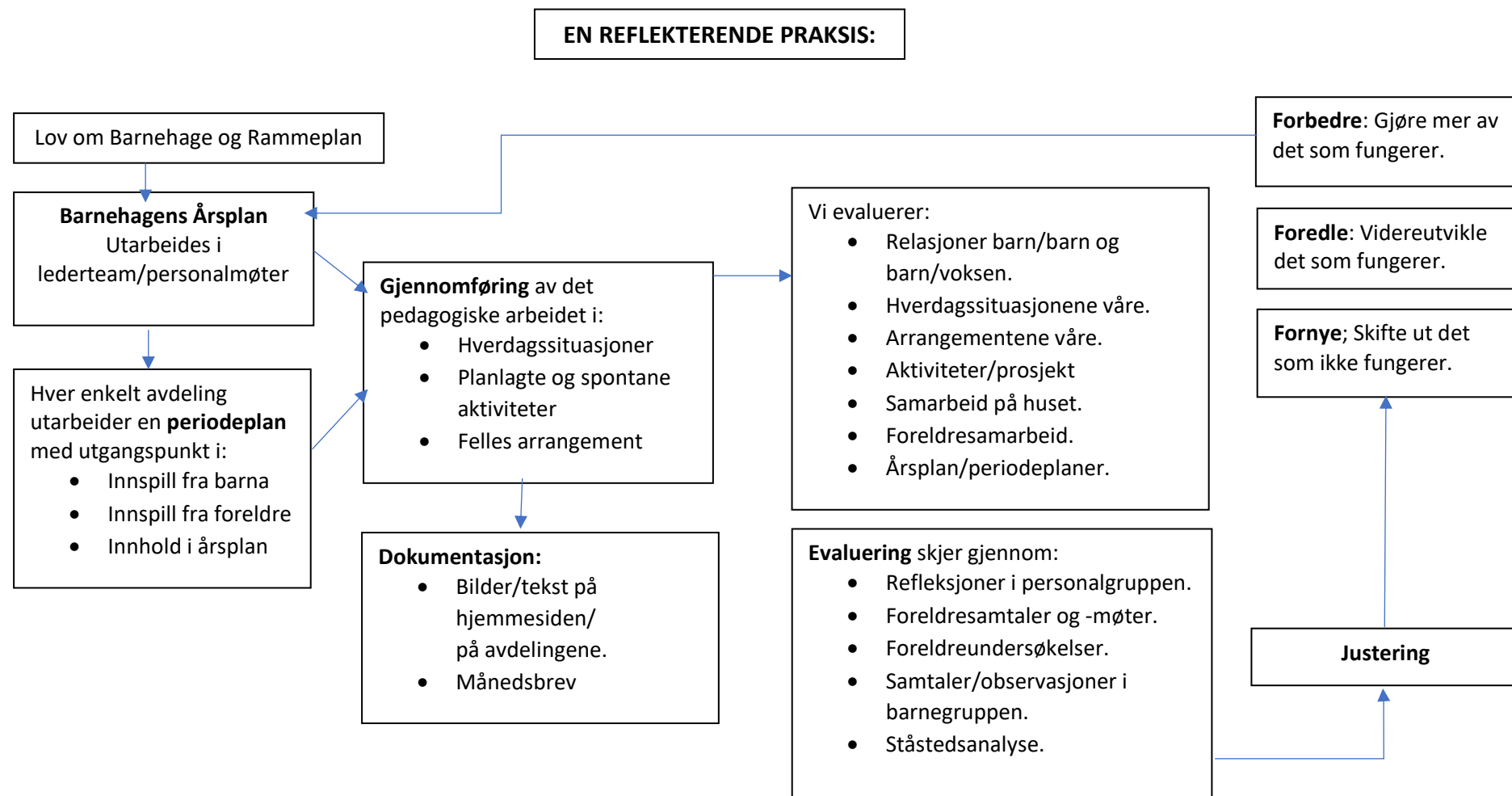
Barnehagen skal tilrettelegge det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Alle barn skal kunne delta i det sosiale og pedagogiske – i lek.

Hvis vi ikke kan dekke barnets behov innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, vil vi sammen med foreldrene vurdere behovet for spesialpedagogisk hjelp.



Barnehagen som pedagogisk virksomhet

PLANLEGGING, DOKUMENTASJON OG EVALUERING:



Barnehagens årsplan er utarbeidet med utgangspunkt i Lov om Barnehage og Rammeplanen. Denne er igjen utgangspunkt for avdelingenes periodeplaner som utarbeides etter at vi har blitt kjent med barnegruppen. Hvordan denne utformes, varierer fra avdeling til avdeling ut fra hva som passer best for den enkelte avdelingen. Vi får på denne måten lagt til rette for innspill både fra barna og foreldre, samtidig som vi får planer som er tilpasset barnegruppens endringer underveis i året. Den enkelte avdeling legger ut sine planer på barnehagens hjemmeside i tillegg til at de er synlig på avdelingene.

Dokumentasjon skal ifølge Rammeplanen inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. Vurderinger om barnegruppens og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling skal dokumenteres når det er nødvendig for å gi barnegruppen og enkeltbarn et tilrettelagt tilbud. Barnehagens dokumentasjon er med på å gi dere som foreldre informasjon om hva barnet ditt lærer, opplever og gjør i barnehagen. Hvordan denne dokumentasjonen utformes, varierer fra avdeling til avdeling. Målet er å gi et innblikk i barnas hverdag gjennom billedbruk/tekst, og skjer via hjemmesiden vår. Rammeplanen understreker barns rett til vern om sin personlige integritet. Et etisk perspektiv skal ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn og personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven. Ved oppstart i barnehagen gir foreldre samtykke til eller reserverer seg mot bruk av bilder, video og observasjon. All informasjon og observasjoner som gjelder barna, oppbevares innelåst og makuleres når det ikke lengre er i bruk.

Ifølge Rammeplan for barnehage skal det pedagogiske arbeidet vurderes jevnlig for å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Vurderingen skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i, og den danner utgangspunktet for videre planlegging og gjennomføring. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter sammen med foreldrenes synspunkt skal inngå i vurderingsgrunnlaget.

For å sikre en reflekterende praksis evaluerer vi kontinuerlig gjennom hele året og vurderingene følges opp av nye tiltak og justeringer av planer underveis. Deler av avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager brukes til dette arbeidet. I tillegg settes det av tid til refleksjon i lederteamet. Det daglige arbeidet vurderes fortløpende, og refleksjoner rundt egen praksis og vår organisering av hverdagen skjer kontinuerlig. Barnas trivsel og utvikling følges opp gjennom observasjoner i hverdagen, i samspill og samtaler med det enkelte barnet og barnegruppen, og i samarbeid med foreldrene.

SAMARBEID

Foreldresamarbeid

Det er viktig at barnehagen og hjemmet står sammen om å skape en god hverdag for barnet. Samarbeidet er avhengig av gjensidig tillit og respekt.

Den daglige kontakten er viktigst, slik at vi kan utveksle informasjon om barnet. Det formelle samarbeidet består av foreldremøter, foreldresamtaler og brukerundersøkelser. Nye foreldre får en introduksjonssamtale ved oppstart i barnehagen.

Samarbeid med hjemmet skal alltid ha barnets beste som mål. Vi har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger.

Foreldre medvirker i individuell tilrettelegging.

Barn med behov for ekstra støtte har rett til sakkyndig vurdering og eventuelt behov for spesialpedagogisk hjelp.

TFS i Asker

«Tverrfaglig Samarbeidssystem» er et lavterskeltilbud. Foreldre som har behov for drøfting av utfordringer eller bekymringer, råd og veiledning rundt eget barn kan be om et møte. Kontakt barnehagen eller helsesøster.

På møtet er representanter fra barnehage, helsestasjon, PPT (**P**edagogisk **P**sykologisk **T**jeneste) og barnevern.

Samtykke fra foreldrene er en forutsetning for at de ulike aktørene kan utveksle informasjon.

Her drøftes saker som en trenger å få belyst fra flere fagområder. Arbeidet kan bidra til at saker løses på lavest mulig nivå.

Andre hjelpeinstanser

Asker kommune har ansvar for et helhetlig tilbud til barnets beste. Barnehagen samarbeider med ulike tjenester og instanser: PPT, helsesøster, fysioterapeut, logoped, barnevernet.

Ved behov samarbeider vi også med instanser utenfor kommunen som f.eks. habiliteringstjenesten.

Barneskolene

For at overgangen fra barnehage til skole/SFO skal bli best mulig for barna, og at det oppleves som en sammenheng for barna, samarbeider vi med barneskolene som skal overta barna fra oss.

Samtykke fra foreldrene er en forutsetning for at vi utveksler informasjon om barna til skolene.

PIA

Barnehagen er medlem av PIA (Private Barnehager i Asker. PIA fungerer som et nettverk for ledere, og vi samarbeider med Asker kommune som en samlet gruppe i flere saker.

PIA er spesielt opptatt av økonomisk likeverd mellom private og kommunale barnehager, samt kvalitet for sektoren.

PBL

Private Barnehagers Landsforbund er en landsomfattende organisasjon for private barnehager. De gir hjelp og råd til alle spørsmål knyttet til drift av barnehager.

Personalet har sin tariffavtale gjennom PBL.



OVERGANGER

Generelt om tilvenning

Foreldrene og barnehagepersonalet gir sammen barnet den beste starten i barnehagen. En myk start gir et godt grunnlag for en god barnehagehverdag. Tilvenningen må skje på barnets premisser og i tett dialog mellom foreldrene og barnehagepersonalet.

Torp Høymyr barnehage arrangerer et informasjonsmøte for nye foreldre i månedsskiftet mai/juni der man kan treffe barnehagens styrer og pedagogiske ledere. Barnehagen informerer om barnehagens tilbud og det blir rom for at foreldre kan stille spørsmål om det er noe de lurer på. Avdelingen barnet skal begynne på sender ut et velkomstkort med informasjon om tidspunkt for oppstart, og bilde av bumerket som er på barnets plass i garderoben.

I forkant av oppstart i barnehagen kan foreldre ta kontakt med avdelingen barnet skal begynne på for å avtale et besøk. Barnet vil da få møte personalet, barn og de fysiske omgivelsene barnet skal forholde seg til. Det vil være positivt for barnet å få utforske barnehagens uteområde utenom åpningstid. Snakk med barnet om barnehagen, vis bilder av barnehagen og om dere har fått vite navnet på personalet på avdelingen, bruk navnene når dere forteller, så barna lærer seg ordlydene.

En av de viktigste oppgavene barnehagen har, er å organisere tilvenningen slik at barnet kan utvikle en trygg tilknytning til nye voksne og miljøet i barnehagen. I den første tiden i barnehagen er det vanlig at barnet har en tilknytningsperson som følger opp barnet. Dette er viktig, spesielt for de yngste, for å skape et trygt fundament for å gjøre det enklere senere å relatere seg til barnegruppen og det øvrige personalet. Det er viktig at små barn rekker å knytte seg til de som skal være sammen med det i foreldrenes sted. Dette er en prosess som krever tid selv om det er individuelle forskjeller. Det er vanlig å si at det er tre tilvenningsdager i barnehagen. Vi anbefaler at tilvenningen blir på barnets premisser. Noen barn trenger lengre tid enn andre. Målet for tilvenningen er at barn og foreldre skal føle seg trygge på barnehagen og personalet, slik at barnet får en fin barnehagedag og at foreldrene kan være på jobb uten å bekymre seg. Foreldrenes trygghet gir barna en opplevelse om at «her er det trygt å være».

Tilknytningspersonen avtaler med foreldrene hvordan tilvenningsperioden skal foregå. Foreldrene får informasjon om barnehagens dagsrytme og andre praktiske opplysninger. Foreldrene må gi informasjon om barnet, og fylle ut kartotek kort, samtykkeskjema og eventuelt medisinskjema. Det er viktig å informere barnet om avskjed, uansett hvor lite barnet er. Fortell barnet at du skal gå, og gå når du har sagt at du skal gjøre det. Viser du usikkerhet blir barnet usikkert, og tilvenningsperioden kan ta lengre tid. Det er viktig at barnet får erfaring med at foreldrene ikke går før de sier ifra - og at de kommer tilbake etter en tid. Barnet skal lære seg å stole på andre, så når foreldrene sier at de kommer senere for å hente; så skjer faktisk dette. For noen barn hjelper det å lage seg en rutine rundt avskjeden. Noen vil si «ha det» i garderoben mens andre vil vinke i vinduet på avdelingen.

Det er ikke uvanlig at barn gråter når foreldrene går. For noen er det første gangen barnet skal være sammen med mennesker det ikke kjenner så godt enda. Det kan føles beroligende å ringe barnehagen i etterkant for å høre hvordan barnet har det.

Tilknytning mellom barnet og deres omsorgspersoner i barnehagen

Ved oppstart i barnehagen møter barn nye omsorgs- og tilknytningspersoner i deres liv. Sammen med barnets foreldre ønsker vi å legge til rette for at barnet skal få en trygg og god start hos oss.

John Bowlby utformet tilknytningsteorien som sier at tilknytning handler om hvordan barnet tidlig i utviklingen får følelser og relasjoner til andre mennesker. Barnets erfaringer er derfor avgjørende for hvilke følelser han eller hun får i møte med sine omsorgs- og tilknytningspersoner. Det gjelder både positive og negative følelser. For at barnet skal utvikle positive følelser legger vi vekt på at personalet er oppmerksomme i møte med hvert enkelt barn. Ha evne til å tolke deres signaler som ansiktsmimikk, lyder, øyekontakt og oppmerksomhet.

Overgang mellom avdelingene

Det å begynne på ny avdeling kan være en stor omveltning for mange barn. De beveger seg fra sin kjente avdeling med sine trygge omsorgspersoner som de har knyttet bånd til, for å ta et skritt videre i barnehagelivet hvor de skal stifte nye bekjenskaper og gjøre nye erfaringer, og knytte bånd med nye mennesker.

I Torp Høymyr barnehage har vi åpne dører mellom avdelingene fra barnehagen åpner til revehibarna spiser frokost kl 8.30. Dette for at barna skal kunne gå på besøk til de andre avdelingene og knytte bånd til personalet og barn fra andre avdelinger.

Bytte av ny avdeling skjer hovedsakelig ved nytt barnehageår. I juni har vi en tilvenningsperiode på cirka to uker der barna er på besøk hos den nye avdelingen. Det utarbeides en plan i forkant med oversikt over når barna skal spise frokost og lunsj, leke og være med på tur.

Ved bytte av avdeling midt i barnehageåret vil barn og foreldre gis anledning til å bli kjent med ny avdeling.

Overgang til skolen

Asker kommune holder på å utvikle en ny standard for overgang barnehage – skole/SFO.

Formålet for standarden er at barn skal sikres gode rutiner mellom barnehager og skoler. En trygg skolestart for barn som begynner i 1. klasse og på SFO og for deres foresatte. Tidlig innsats for alle barn.

Barnehagen tilbyr foreldresamtale i april før skolestart. Her fyller pedagogisk leder og foreldre sammen ut et skjema barnehagen har mottatt fra skolen med opplysninger om barnet. Foreldrene kan samtykke at skolen får TRAS-skjema fylt ut av barnehagen. Det vil være et overføringsmøte med skolen der vi kan formidle vår erfaring med barna, etter samtykke fra foreldrene. Det er egne overføringsmøter med foreldrene for barn med behov for ekstra oppfølging.

I Torp Høymyr barnehage samles barna som går siste året i barnehage ukentlig til «**Stjernegruppa**». De driver skoleforberedende virksomhet/aktivitet. Målet er å forberede barna til skolestart.

Asker kommunes overordnede plan for førskolegruppa er:

1. Et trygt og godt leke- og læringsmiljø
 - Barna har kunnskaper om seg selv og familien
 - Barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring
 - Barna samarbeider godt med andre barn
 - Barna samhandler godt med voksne
 - Barna viser god arbeidsro
 - Barna hilser og sier ha-det
 - Barna har hilst på og kjenner flere av de barna som skal starte på skolen samtidig med seg
2. Språk
 - Barna skal ha kjennskap til og regelmessig bli eksponert for de mest alminnelige hverdagsbegreper som farger, antall og størrelse og få kjennskap til stavelser, rim og enkle symboler og bokstaver.
3. Realfag- førmatematikk
 - Barna skal ha kunnskap om antall, rom, form, måling og mønster
 - Digital kompetanse

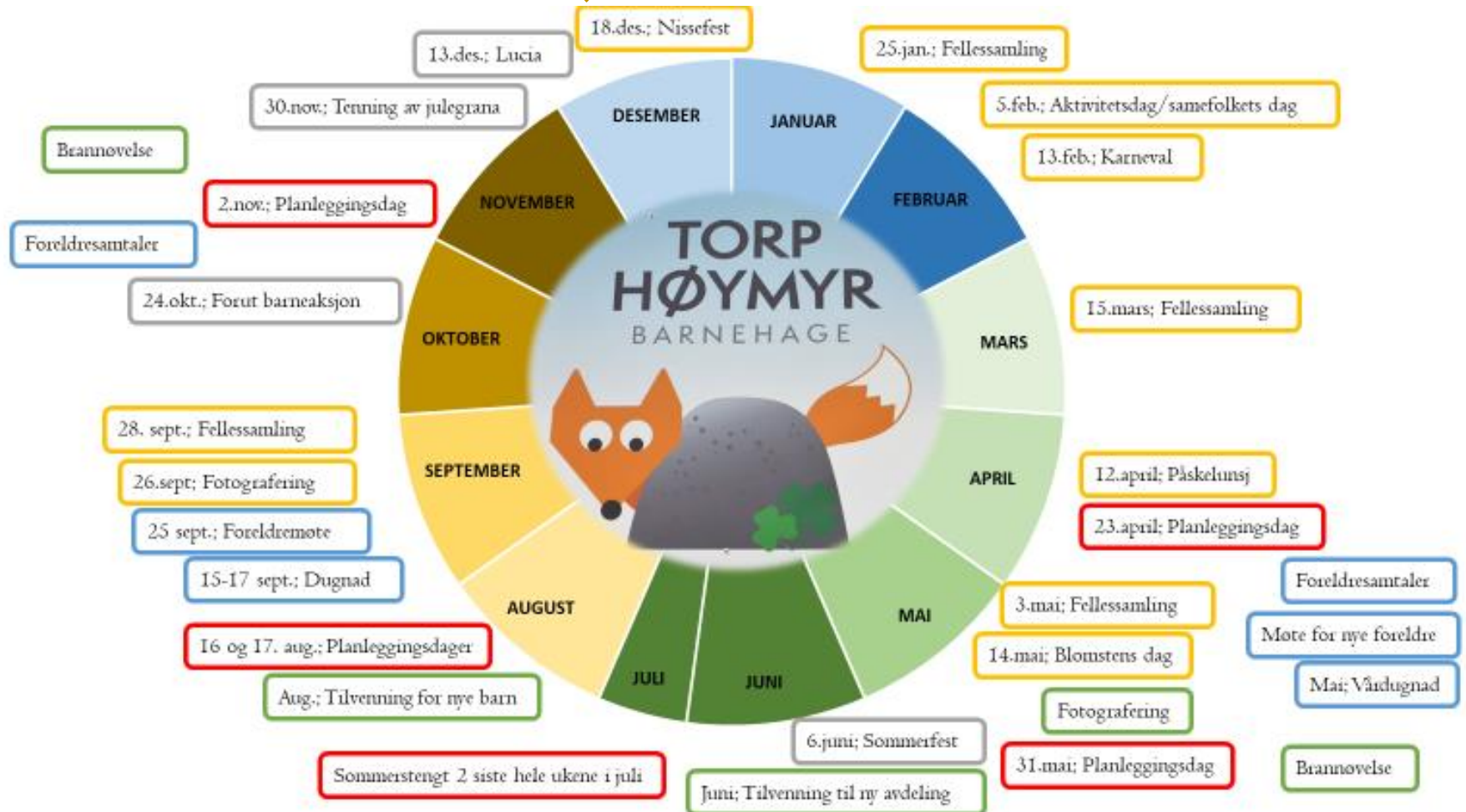
Før skolestart skal barna mestre:

- Å si hei og ha det
- Bruke vanlige høflighetsfraser
- Vite sitt navn (for- og etternavn) og adresse
- Kunne motta beskjed i gruppe
- Å holde orden i egne saker
- Ha evne til å snakke i gruppe
- Konsentrasjon
- Kunne gjenfortelle en historie
- Holde blyant med pinsettgrep
- Kunne klippe med saks
- Ha kjennskap til farger og former
- Ha kjennskap til tall, bokstaver og språklyder
- Være selvstendig i:
 - Påkledning
 - Do-situasjon
 - Håndvask
 - Måltid (bruke kniv og gaffel)

Stjernegruppa lærer om brannvern - et opplegg i Asker brannvesen. De deltar på skiskole og evt. svømmekurs. De lærer om trygg ferdsel i trafikken.

Året som Stjernebarn avsluttes med overnattingstur.

ÅRSHJULET VÅRT:



Arrangement for barn og foreldre

Informasjon til foreldre

Arrangement for barna

Her deltar dere foreldre

Barnehagen er stengt

BAMSEN

BARNA:

I år er det 1 barn som er født i 2016 og 8 barn som er født 2017 på Bamsen. 5 gutter og 4 jenter. 7 av disse er ny på avdelingen og har sitt første år i barnehagen.

PERSONALET:

På Bamsen er det en barneveileder, en barnevernspedagog og en barnehagelærer. Alle i 100% stilling. Vi har en nyutdannet som tar videreutdanning i småbarns pedagogikk. To av oss har jobbet sammen på avdelingen i mange år og begge har lang fartstid i barnehageverden.

Tilvenningsperioden for oss strekker seg fra august til utpå nyåret. 7 av barna vil ha startet opp innen september, mens de to siste vil komme til oss i løpet av desember og januar.

UKERYTME OG DAGSRYTME:

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Utelek Forming Sang Musikk Tur	Møtedag Vi er i barnehagen	Utelek Forming Sang Musikk Tur	Møtedag Vi er i barnehagen	Utelek Forming Sang Musikk Tur

Vi har en ganske åpen ukerytme og dagsrytmen vår endres underveis, ettersom barna endrer sine behov for soving og spising i løpet av året. Vi er opptatt av å legge opp dagene etter hva barna trenger, og ha god tid til å ivareta den enkeltes behov i hverdagen. Vi har anledning til å gå på tur både mandag, onsdag og fredag. Tirsdag og torsdager er det møtedager og da passer vi hverandres avdelinger, så da er vi i barnehagen.

Selv om dagsrytmen ikke er fast, er det noen holdepunkter i løpet av dagen.

Kl.09.00 dekker vi på til frokost. Vi starter dagen med en liten samling før vi spiser. Vi ønsker å skape en rolig og god stemning og legge til rette for at barna opplever en tilhørighet i gruppen.

Etter frokost, rundt **kl.09.30** kan vi enten sette i gang en formingsaktivitet, organisere en felles lek eller dansestund eller vi kan kle på oss å gå ut. Dette varierer fra dag til dag og ut fra årstiden. Ofte deler vi opp i mindre grupper for å få god tid til hver enkelt, men også fordi barna på Bamsen befinner seg på ulike utviklingsnivåer. 2-åringene og 1-åringene har veldig ulike behov og trenger forskjellige utfordringer.

Vi er som oftest ute på formiddagene før sovingen, men sommerhalvåret er vi også ute på ettermiddagene.

De fleste barna er klar til å sove rundt **kl. 11.00** og sovetiden strekker seg oftest fram til **kl. 14.00**. Barna får en liten matbit før de legger seg og vi tar oss tid til å skape en rolig og trygg atmosfære.

Kl. 13.00 er lunsjen ferdig og de barna som er våken, setter seg for å spise. Etter hvert som barna våkner setter de seg ved bordet og spiser lunsj. Vi serverer også gjerne litt frukt etter lunsjen. I tillegg ordner vi et lite fruktmåltid rundt **kl. 15.30**.

SPRÅK ER LEK OG LEK ER SPRÅK

Språk er årets fokus, og språk er en stor del av vår hverdag ettersom bamsebarna er i den fasen der de begynner å tilegne seg talespråket. Første halvår består av mye gester, lyder og kroppsspråk for så å «eksplodere» på vårparten da de fleste barna er kommet godt i gang med å produsere ord. Hvordan og når barna tilegner seg talespråket er derimot veldig variert, men vi vet at et godt tilrettelagt fysisk miljø og voksne som «bader» barna i språk stimulerer barnas språkutvikling. Det å «bade» Bamsebarna i språk handler om å være bevisste voksne, i et miljø som er tilrettelagt med leker og opplevelser som stimulerer barnas språk (se oppskrift under kommunikasjon og språk). Språksåpa bør også brukes flittig hjemme.

Samspill, kommunikasjon og oppmerksomhet er viktige brikker i barnas språk, noe som utvikles gjennom det daglige samspillet i gruppen. Vi oppfordrer til felles lek, har korte samlinger der barna holder oppmerksomheten mot en aktivitet og er bevisst hvordan vi snakker i samspillet med barna. Vi har faste rutiner og tydelige rammer for å gi barna et oversiktlig miljø. Vi setter av god tid til lek og aktivitet, der barna gis mulighet til å ta kontakt med hverandre og bearbeide inntrykk. Barnas språkforståelse handler om å få se, røre, gjøre og høre. Vi setter ord på det vi ser og gjør sammen og er bevisst vår egen talemåte. Det brukes korte, enkle setninger, rolig tempo, tydelig uttale og gjentakelser. Den språklige bevisstheten handler om å reflektere over språkets innhold og lyder. Dette stimuleres gjennom sang, musikk, rim, regler og eventyr. Inne på Bamsen leker vi med rytmer og lyder. Når vi forteller eventyr bruker vi konkrete og bilder for å visualisere innholdet. Billedbøker er tilgjengelig for barna hele tiden og disse brukes både i lek og som felles samlingspunkt sammen med en voksen (se språkblomsten under voksenrollen).

HVORDAN IVARETAR VI BARNAS MEDBESTEMMELSESTRETT PÅ BAMSEN:

Vi voksne er opptatt av at de minste skal få dekket sine behov for nærhet og omsorg samtidig som vi gir varierte opplevelser. Vi har god tid i hverdagen, og støtter barna i deres utforsking og læring som foregår i rutinesituasjonene og i samspillet med andre. Dere finner oss på gulvet sammen med barna som et trygghetspunkt når de beveger seg ut i lek og samspill med hverandre. Her får vi samtidig fanget opp hva barna er opptatt av og kan på den måten legge opp aktiviteter og planer ut fra barnas egne interesser. På denne måten får også de minste anledning til å påvirke egen hverdag. Med dette som utgangspunkt lager vi planer for opplevelser og aktiviteter som vi gir barna i løpet av dette året. Hva dette blir vil dere kunne følge med på gjennom månedsplanene våre på nettsiden. Det vi vet allerede, er at interessen for kjøretøy som traktor, lastebiler og alt annet med hjul er spennende for mange i årets gruppe. Dette vil vi derfor lage et prosjekt med i løpet av høsten. Vi setter også av tid til å ordne baksiden for å kunne bruke området i utelekstiden. Barna liker å være ute, og i starten trenger vi et litt skjermet område for de minste. Vi mener det er viktig å gi barna positive opplevelser med utelek og lek i naturen, og legger vekt på mye aktivitet ute både her i barnehagen men også på korte turer utenfor gjerdet. God kommunikasjon med dere blir da viktig slik at barna har det de trenger av klær for å få gode opplevelser.

Selv om språk er hovedfokus dette året, jobber vi også med de andre fagområdene som er omtalt i årsplanen. Hvordan vi jobber med de ulike områdene vil dere kunne se gjennom månedsbrev og bilder som legges ut hver måned. Vi kommer også til å dokumentere arbeidet gjennom bilder som henges opp på avdelingen jevnlig.

STUBBEN

På Stubben er vi 14 barn. Det er 4 barn som er født i 2015, og 10 barn som er født i 2016.

Grunnbemanningen er 4 voksne, men vi er 5 voksne som deler på stillingene.

- Cathrine: 100% Pedagogisk leder
- Mette: 90% Barneveileder
- Yngvild: 80% Barneveileder
- Wibeche: 70% Pedagogisk leder, 10% stedfortreder for styrer
- Maria: 60% Barneveileder
- Camilla: 20% Styrkningsressurs (Tirsdager)

Dagsrytme:

07.15-09.00	Levering. Vi leker inne, barna kan besøke de andre avdelingene
09.00-09.30	Vi spiser frokost
09.30-10.00	Avslutte frokost/Håndvask/Bleieskift
10.00-11.00	Inne- og utelek/Aktiviteter/Tur
11.00-12.30	Soving/Inne- og utelek/Hvilestund
12.30-13.00	Forberedelser til måltid/Barna våkner
13.00-13.30	Vi spiser lunsj
13.30-14.00	Avslutte måltid/Håndvask/Bleieskift
14.00-15.00	Inne- og utelek
15.00-15.30	Vi spiser frukt
15.30-16.45	Inne- og utelek/Henting/Avslutte dagen

Samlingsstunder kommer vi til å ha etter frokost. I våre samlingsstunder tas flanellograf, konkrete, instrumenter og digitale hjelpemidler i bruk for å formidle blant annet fortellinger og sanger. Vi bruker tid på samtaler og det å undre oss sammen over ulike fenomener som opptar oss. På onsdager vil det være turdag. Som oftest går hele avdelingen på tur, men innimellom vil vi dele oss i mindre grupper utfra behov vi ser dukker opp i hverdagen.

På Stubben i år ønsker vi å dele barnegruppen inn i mindre grupper i hverdagen, både i planlagte og spontane aktiviteter. Dette for å kunne ivareta barnas ulike behov og for å redusere støy på avdelingen.

Fokus:

Hos oss vil nærhet og omsorg prege barnas hverdag. Det er viktig at barna blir trygge på oss voksne, og de andre barna på avdelingen. Voksne som er tilstede til enhver tid, som er der når barna er glade, triste, har behov for støtte eller bare trenger et fang. Vi vil legge til rette for et samhold i gruppen som gir trygghet og samhørighet på avdelingen.

Selvstendighet og mestring vil også være en viktig del av vår hverdag. Barna skal lære å ha tro på seg selv og det de gjør slik at de oppmuntres til å bli selvstendige individer. Vi roser selvstendighet, for eksempel i av- og påkledning. Og vi legger til rette for at barna skal hjelpe til med hverdagsoppgaver.

For å ivareta barnas rett til medvirkning og at de får erfare innflytelse på egen hverdag, er det for oss på Stubben viktig at barna opplever at deres interesser og innspill blir fanget opp og lagt til grunn for det pedagogiske innholdet på avdelingen. Både i planlagte og spontane aktiviteter vil vi legge til rette for at barna får være aktive deltakere. Vi ønsker å gi varierte, kreative og spennende opplevelser og erfaringer i meningsfullt samspill.

Rammeplan og fagområdene:

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og disse skal ses i sammenheng og være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter (Rammeplan for barnehagen, 2017). For å synliggjøre vårt arbeid med rammeplanen, tenker vi å lage et «tre» med grener som representerer de ulike fagområdene. Underveis som vi er innom områdene i barnehagehverdagen vil vi bruke bilde/sitater etc. som dokumentasjon, som vi fester på de ulike grenene.

“Lek er språk og språk er lek”

Barnehagen har valgt “Kommunikasjon, språk og tekst” som hovedsatsningsområde dette barnehageåret. Språk er en viktig del av vår hverdag og vi har en barnegruppe med flere tospråklige barn.

Språket viser oss verden, hjelper oss til å forstå og gjøre verden mer forståelig og meningsfull. Barna skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og mangfoldet av kommunikasjonsformer. Barn uttrykker seg med hele kroppen, gjennom lyder, objekter, gester og grimaser. De kan sies å være multimodale av natur i sine uttrykksformer. Vi ønsker derfor å ha en multimodal tilnærming (muntlige, visuelle, dramatiske og musiske språklige uttrykk) i møte med barnas språkutvikling for å kunne gi barna verdifulle og gode erfaringer med hva språk er, hva det brukes til og hvordan ulike uttrykksformer kan støtte dem når de skal formidle mening, tanker og det som opptar dem. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Vi ønsker å oppmuntre til språklig glede og nysgjerrighet gjennom blant annet dramatisering, sanger, rim og regler, lek med stavelser og rytmer, høytlesning, samtaler og undring. Vi vil også gi barn kunnskaper om tegn til tale som uttrykksform, da dette tas i bruk daglig på avdelingen.

Samarbeid med hjemmet:

Hjemmet er den viktigste samarbeidspartneren vår, og vi ønsker en åpen og tillitsfull kommunikasjon. Tilbakemeldinger er alltid velkommen i form av ros, konstruktive tilbakemeldinger og nye ideer. Deltakende foreldre styrker barnehagen, og vi ønsker å synliggjøre og trekke dere inn i det barna opplever i løpet av barnehagehverdagen.

Vi har to foreldresamtaler i løpet av barnehageåret, en på høsten og en på vårtiden. På disse samtalene snakker vi om barnas utvikling og avtaler punkter vi vil følge opp fremover, i barnehagen og hjemme.

I år vil det ikke deles ut en årsplan i kalenderform med detaljerte planer for hele barnehageåret. Dette barnehageåret vil planer for avdelingens pedagogiske innhold legges mer periodevis, for å kunne ivareta barns rett til medvirkning. Barnas erfaringer, behov, interesser og innspill skal trekkes frem og ligge til grunn for valg av temaer og prosjekter. Og dette vil det informeres om underveis i ukeplaner. Barns opplevelser, tanker og kunnskaper om et tema skal utvides og utdypes ved at deres perspektiver, spørsmål og kunnskaper anerkjennes og tas utgangspunkt i- og ikke bare de voksnes gode ideer.

På hjemmesiden til barnehagen vil dere finne ukeplan hvor vi skriver inn avdelingens planer for den kommende perioden. Her finner dere også månedsbrev fra Stubben. Det vil bli lagt ut nye bilder ca. 1 gang i uken/hver 14. dag. På barnehagens nettsider vil dere også kunne finne annen nyttig informasjon og aktuelle nyheter.



MARKA

Barnegruppen

I år er vi 32 barn tilknyttet Marka, alle over 3 år. De åtte minste er født i 2015, ti barn er født i 2014, og i tillegg har vi fjorten «skolestartere» som er født i 2013. Vi har to «revegrupper» som rullerer på å være på uteavdelingen i to uker av gangen. Daglig går en gruppe i revehiet. Når blåreve er på uteavdelingen blir vi 18 barn her. Når sølvreve er ute er vi 20 barn inne. De seks yngste i gruppa har alltid base på Marka.

Personalet på Marka

Vi er to pedagoger (i 80% og 100% stilling) og to barneveiledere (til sammen 3,4 årsverk). I tillegg har Marka ekstrahjelp for barn med spesielle behov.

Informasjon til foreldre om barnehagehverdagens innhold

Tidligere har vi presentert planene for året i en kalenderform. I år har vi valgt å skape større rom for barnas medvirkning ved å ha mindre detaljplanlegging, og mindre av de forhåndsbestemte og fastlagte voksenstyrte aktivitetene. Det betyr muligheter for større fleksibilitet og mer lekenhet og spontanitet i samspill med barna. Vi har klare tanker om arbeidsmåtene vi vil bruke, men lar tema/prosjekter være inspirert av hva vi ser barna tar initiativ til, er engasjerte i eller opptatte av. Derfor vil vi nå i år ha samme praksis som Revehiet, der det blir laget periodeplaner for to uker av gangen, med link til ukeplanen i e-postmeldingen. Listen over planleggingsdager, fellesarrangementer m.m. finner dere på det fargerike årshjulet her i årsplanen

Daglig vil dere finne en kortfattet dagsrapport på tavlen i gangen ved henting. Ta gjerne en titt på denne ved henting. Mange barn hentes omtrent på samme tid, og muntlige tilbakemeldinger kan være en utfordring da. Vi legger jevnlig ut månedsbrev på nettsiden, der dere får et tilbakeblikk på forrige månedens barnehagehverdag på Marka, presentert i ord og bilder. Av og til legger vi også ut bildealbum på nett.

Ukerytmen på Marka

Skjema for ukerytme blårever inne:

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Turdag Skogssamling	Caroline har samlingsstund	Stjernegruppe De minste har leke/aktivitetsgruppe på avdelingen. Ingrid har musikksamling, rytme, rim og regler	Anne har samlingsstund med høytlesning.	Ha med-dag Camilla har samlingsstund med språklek.

Skjema for ukerytme når sølvrever ute:

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Turdag Skogssamling	Caroline har samlingsstund	Ingrid har musikksamling, Aktivitetsgruppe/ forming med sølvreve. Rytme, rim og regler	Anne har samlingsstund med høytlesning/eventyr/ flanellograf.	Ha med-dag Camilla har samlingsstund med språklek.

Personalet veksler på å ha samlingsstunder for barna, med sang musikk, rim, regler, høytlesning, fortellinger med flanellograf, lek og spill. Mens de største har stjernegruppe på onsdagene får de minste delta i lekegruppe/aktivitetsgruppe der vi f eks deltar i barnas rollelek, leser bøker, har formingsaktiviteter, eller tar en spontan tur ut. Hver fredag har vi «Ha-med-dag». Denne dagen kan barnet ta med en navnet leke hjemmefra. Unngå leker med lyd, skumle leker/våpenleker eller elektroniske leker.

Fjoråret

I fjor hadde vi fokus på realfag, og planla aktiviteter med dette som utgangspunkt. Det at barna fikk erfaring med mosaikk og mønster var tydelig med på å skape en større interesse for slike aktiviteter. Mange utforsket mulighetene til å lage egne mønster i rutenett med mosaikk. Og det har aldri tidligere blitt perlet så mye etter mønsteroppskrift som i fjor. Barna samarbeidet om å telle, sammenlikne farger, mønster og former, og det ble etter hvert en masseproduksjon av perlebilder på avdelingen. De største jobbet etter hvert veldig selvstendig med disse aktivitetene. I tillegg så vi at barnas interesse for blomster økte gjennom blomsterbokprosjektet og årstidsboken vi utformet på avdelingen. Sammen med barna har vi laget mye naturfaglig materiale, plakater osv, som vi kommer til å ta i bruk dette barnehageåret også, selv om dette årets hovedfokus er et annet.

Årets fokus:

Språk er lek, og lek er språk

Lek er språk. Barna leker med sitt språklige nivå som utgangspunkt, med hele sitt kroppsspråk, gester, tonefall og ytringer. På Marka lekes det mye rollelek. Da er alt «på lat», og språket bærer selve leken. I leken kan pinner være pølser og steiner kjøttkaker. Barna må henge med språklig for å forstå lekens innhold og for selv å kunne delta i leken. I leken utvikles språket, og dette barnehageåret vil vi virkelig *leke* oss med språk; med ord, rim, regler, sanger, fortellinger, bøker, drama.

Det å tilrettelegge for et godt språkmiljø for alle barna på Marka har vi alltid vært opptatt av. Men i år har vi en barnegruppe med mange barn som av forskjellige grunner vil profitere på at vi nå satser på et mer systematisk og grundig arbeid med språkstimulerende aktiviteter.

- På marka har over halve barnegruppen to eller flere ulike språk i sitt hjemmemiljø. Hele tolv forskjellige nasjonaliteter er representert i foreldregruppen. Det å tilegne seg det norske språket kan ta lengre tid for de som er flerspråklige.
- Enkelte trenger å utvikle sitt hverdagsspråk fra to-treordsytringer til mer fullstendige setninger.
- Enkelte barn har et godt utviklet ordforråd, men strever med uttale av språklyder. Her går noen erstatningsmønstre igjen hos flere i gruppen.

Med TRAS som observasjonsverktøy har vi en god oversikt over de ulike behovene i gruppen, og kan legge til rette for gruppevis språktrening tilpasset barna. Munnmotoriske øvelser og fokus på formsiden av språket vil vi også jobbe noe med i stjernegruppen i år.

Et overordnet mål er at barna skal oppleve språglede i sin barnehagehverdag, gjennom et mangfold av varierte aktiviteter som rim, regler, sanger, høytlesning, samtale, fortellinger, spill-aktiviteter, lek og tøys med språket. Vi vil bevisst bruke mye konkrete og bilder for å visualisere det vi prater om og støtte innlæringen av nye ord og begreper. I tillegg vil vi legge til rette for barns læring gjennom estetiske opplevelser der barna tar i bruk flere sanser.

«Reven Lillestrøm» - vil være en rød tråd i år. Lillestrøm er en kosebamserev barna selv har gitt navn til, og i år tar vi den med oss i skogen på tur – både på Marka og i Revehiet—og hvem vet hva den kan finne på? Kanskje reven blir inngangsporten til et morsomt prosjekt?

Hva dere som foreldre kan bidra med hjemme:

Sett gjerne av ti minutter hver dag til en felles aktivitet med barnet ditt. Aktiviteten kan være å lese en bok, snakke om alt dere ser på bildene i boka og tømme sidene for informasjon. Det kan også være et spill eller en lekestund på rommet, der du som voksen bruker språket aktivt i samspill med barnet. Vær i øyehøyde slik at barna ser dine munnbevegelser. Benevn, snakk tydelig, langsomt og vær en god språkmodell.

Treet på veggen

I år vil vi henge opp et stort tre på veggen. Treet fungerer som pedagogisk dokumentasjon av arbeidet vårt, og kan samtidig være kilde til samtaler med barna. Her har vi en gren for hvert av de syv ulike fagområdene i rammeplanen, der foto, tegninger eller praksisfortellinger henges opp for å synliggjøre hvordan vi jobber med de ulike fagområdene underveis selv om språket i år er vårt hovedfokus

REVEHIET

Revehiet er barnehagens utegruppe og har base på barnehagens fellesrom den tiden revegruppene er i barnehagen. Ellers holder Revehiet til på toppen av boligfeltet, i et lite skogsområde. Der har vi lavvo med vedovn, gapahuker med ved og utstyr samt bål plass og utedo.

Personalet

I Revehiet jobber det to faste voksne:

- Aimey Opsal (barneveileder i 100 % stilling)
- Sissel Berg Fredriksen (ped. leder i 100 % stilling)

De voksne i Revehiet trives godt i jobben og liker seg ute i allslags vær.

Revehiet har eksistert i 14 år og Sissel har vært med fra starten. Aimey har jobbet i barnehagen i 13 år med Revehiet som arbeidsplass de fem - seks siste årene.

De voksne i Revehiet har et tett samarbeid med de voksne på Marka, da alle barna i Revehiet også går på Marka. De tre ped. lederne (Caroline, Ingrid, Sissel) deler på foreldresamtaler for disse barna.

Barnegruppene

Revehiet består dette året av to rullerende grupper barn som går på Marka: Blårever og Sølvrever.

Blåreve består av 14 barn født i 2013, neste likt fordelt på jenter og gutter. Dette er de eldste barna i barnehagen, også kalt barnehagens Stjernegruppe, dvs neste års skolestartere.

Ett av barna begynte i barnehagen i høst, er ny i Revehiet men bor i nærmiljøet og kjenner barn i barnehagen. De andre barna kjenner hverandre godt, de er kjente i barnehagen, i Revehiet og i forhold til de voksne.

Sølvreve er 10 barn født i 2014 og 2 barn født i 2015. I denne gruppa er det 3 jenter og 9 gutter, dvs hovedvekt av gutter. Tre av barna var i Revehiet forrige barnehageår mens resten er nye. Ett av barna er ny i barnehagen og to har skiftet avdeling fra Stubben til Marka.

Denne gruppen vil ha behov for en myk start og lengre tilvenningsperiode med hovedvekt på å lage gode rutiner og positive dager.

Flere av barna bruker bleie, noen har behov for vogn en periode, noen trenger hjelp til å bære sekken (en vei eller begge veier, eventuelt at voksne bærer noe av innholdet) og noen vil komme til å trenge en «høneblund» i hvilestund.

Sølvreve vil ha en ekstra voksenressurs knyttet til gruppa, deler av dagen.

Naturen som lekeplass

Det som skiller dagene i Revehiet fra resten av barnehagen, er at vi har vårt tilholdssted ute, en halv km fra barnehagen.

I Revehiet har barna et stort område å boltre seg på, uten gjerder. De er motorisk aktive i ulendt terreng, det er «høyt under taket» og nok tumleplass for alle. I tillegg får de masse frisk luft og erfarer naturen gjennom alle fire årstider.

Det er få leker i Revehiet men vi har bøtter og spader til sølelek og takrenner til vannlek. Verktøy, tau og kniv brukes sammen med voksne, utfra barnas alder og modning.

Faktabøker, insektglass og sommerfuglhover tas i bruk i sommerhalvåret i mens rumpeakebrett og skyfler brukes når det er snø.

Naturmateriale tas i bruk i leken. Det stimulerer fantasien og er en viktig del av barnas daglige rollelek i Revehiet, hvor alt kan foregå «på lat».



Lek er språk og språk er lek

Dette året vil vi ha ekstra fokus på SPRÅK. Språk og kommunikasjon er en viktig del av barnas lek og leken er en arena hvor språket har gode muligheter for å utvikle seg.

Vi vil legge til rette for lek og aktivitet i Revehiet som gir rom for nysgjerrighet, undring og læring i samspill mellom natur, barn og voksne.

Felles aktivitet og opplevelse gir mange muligheter for gode samtaler når vi undrer oss over noe. Det kan være et småkryp, når et barn har greid «å skrelle» barken av en pinne om våren og oppdager at pinnen er «våt» eller når noen har funnet et sneglehus.

Barn liker å samle ting i naturen. Det kan være glatte steiner, kongler, hasselnøtter, krokete pinner eller nyper. Vi vil samle på naturmaterialet, ta det med tilbake til barnehagen og la dette være inspirasjon til språklige aktiviteter.

Å bruke sansene, fokusere, være nysgjerrig, undre seg over, reflektere, stille spørsmål, finne forklaringer og senere kunne gjenfortelle er viktige elementer i barns læring men også i barnas språklige utviklingen.

Med utgangspunkt i det de viser interesse for (medvirkning) vil vi ta bilder, skrive ned hva barna allerede vet (forkunnskap), hvilke spørsmål de har, undre oss sammen over og lete etter forklaringer.

Vi vil bruke bøker, historier, rytme, sanger, rim og regler knyttet opp mot det barna er opptatte av men også la barna være med å skape egen tekst.

Fotoapparat, ipad og pc vil brukes for å dokumentere, finne bilder og faktaopplysninger.

Vi har mange samtaler med barna i daglige rutinesituasjoner (ved måltider, i garderobe ved påkledning, i kø ved utedoen, på vei opp og ned til Revehiet, ved sagkrakken, under hyttebygging osv.) Som voksne vil vi være ekstra bevisste på hvordan vi utnytter disse stundene språklig.

For noen av barna er det viktig at vi snakker ekstra tydelig og benevner alt vi gjør, for andre er det viktig at vi vektlegger lyder, noen har behov for å øke ordforrådet sitt mens andre trenger øvelse i å rime eller gjenfortelle.

Å jobbe med språket gagnar alle barnas språklige utvikling men er ekstra viktig for noen. Dette året har vi mange flerspråklige barn men vi har også barn med et godt ordforråd som har utfordringer med uttale av språklyder.

Prosjektarbeid

I stedet for temaarbeid vil vi nå jobbe i prosjekt hvor prosjektene tar utgangspunkt i det barna er opptatte av, utformes etter hvert som vi utforsker, undersøker og går i dybden og avsluttes når det kjennes naturlig, dvs når barn og voksne kjenner seg ferdige med emnet.

Vi vil dokumentere underveis og lage forskjellige plansjer som henges opp på fellesrommet eller møterommet.

Revehiet's dagsrytme

08.00/08.15	En voksen fra Revehiet starter dagen. Barna kan leveres rett på fellesrommet. <i>(Før dette klokkeslettet er det voksne på Marka som tar imot barna.)</i>
08.30	Frokost for revene. <i>(Det er viktig at de som skal spise er her innen tiden.)</i>
Ca.09.30	Påkledning. Vi går til Revehiet. Lek og aktiviteter.
12.30	Lunsj.
Ca. 14.00	Retur til barnehagen. Hvilestund, frukt, rolig lek på fellesrommet/utelek.
15.55/16.00	Barna går til Marka, Stubben eller Bamsen. <i>(Revevoksne avslutter arb.dagen.)</i>

